

A hét

Cziffra György művészetéről

Megtisztelő, bár igen nehéz feladat elé állít a »Művelő Nép« felkérése, hogy barátom és tanítványom, Cziffra György legutóbbi hangversenye alkalmából a tanár és egyben a kritikus elfoglaltságával nyilatkozzam.

Az a 2500 ember, aki az Erkel Színházban lélekzet-visszafogva figyelt a varázssos hangokat, majd a Csajkowszki koncert után befejező B-dur akkordjára utána min-egy büvöletlen helyéhez cövek, ve hatalmas tapsviharban tört ki, természetesen spontaneitással nyilatkozott meg. A Cziffra-koncertek megszokott járuléka lett a viharos ünneplés. Közönségének száma rohamosan nőtt, népszerűsége nemcsak művészetének, hanem szerény, közvetlen egyéniségének is köszönhető.

Nehézebb helyzete van a tanárnak: nincs joga fenntartás nélkül lelkesedni, s hátlatán feladata, hogy a legviharosabb ünneplés közben is grammra mérje a teljesítményt, az előadott művet gondosan és lelkiismeretesen elemezze és mindezekből a végső következtetést levonja. Ha a tanárnak olyan tehetséggel van szerencséje dolgozni, mint Cziffra György, akkor következményei kötelesek a maximumra fokozni, Cziffra — művészpályájának hosszadalmas és szerencsétlen kitérője után (évek óta a »szórakoztató zene« területén működött) — szinte vezeklésszerű szorgalommal merül a munkába. Munkabírása és koncentráció készsége elképesztő. Ebből fakad az a páratlan szuggesztivitás, mellyel közönségét már az első hangok után foglyul ejti. Ha arra a sok meghitt és mindkettőnk számára örömteljes munkára gondolok, amelyet együtt töltöttünk a zongora mellett, mégis arra a következtetésre kell jutnom, hogy Cziffra György fejlődése ele-

jén áll. Ha fejlődési tempóját megtartja, néhány év alatt a világ legelső virtuózai közé kerülhet. Itt meg kell jegyezni, hogy tévhit az, ha a virtuóz fogalma alatt csupán nagy technikai ügyességet és erőfeszítést értünk. A nemes értelemben vett virtuozitás az előadóművészt igen magasrendű és ritka megnyilatkozási formája, gondoljunk csak Paganini-re, a nagy Rubinsteinre, vagy a ma élők között akár Horovitz Vladimirra. Itt ezen a ponton elérkeztünk odáig, hogy néhány szót szóljunk a Cziffra-ellenesek kicsiny, de hangos táboráról. A fiatal művész hírtelen és rákészen megjelensz, lenyűgözően tisztá és biztos zongorázása sok szakembert megzavart; ezek az emberek — melyüllyt művészi zongorázás — on talán valami olyasfélét értenek, amiről Moritz Rosenthal, a nagy Liszt-tanítvány így nyilatkozott: »A kihagyott és mellőzött hangokból egy valóságos új koncertműsort lehetne összeállítani.« Cziffra a méltatlan támadásokra kemény és elmélyült munkával válaszol.

Persze azért a hibáiról is kell szólnunk. A »mult« itt-ott még kísért, az eltékozolt tanul-évek, a hosszú kihagyás következménye helyenként még megmutatkozik zongorajátékában. Cziffra vasakaratú ügyekszik úrrá lenni ezen a hátránnyon. Lelkiismeretesen elmerül Bach és a bécsi mesterek klasszikus művészetében, s ahogyan stílusismeretei gyarapodnak, úgy nemesedik és forróodik művésze is. Mély alázattal fordul a nagy mesterek felé és ez az alázat segítheti abban, hogy az öt világérsz egyik legünnepeltebb zongoraművészeként váljék hazánk dicsőségére.

Ferenczy György,
a Zeneművészeti Főiskola tanára

A Vasas színjátszók felosztása

I.
A MÁVAG kultúrotthon hatalmas színházterme zsúfolásig megtelt ezen az estén. Mindenki tudta, hogy nem hivatalos színészek mozognak a színpadon, s mégsem éreztünk csalódást, nem éreztünk hiányt. Üzemi színjátszókat láttunk, meglehetősen nem is pesti, hanem vidéki üzem színjátszóit. Balatonfüredről jöttek, a hajógyár dolgozói valamennyien s Ahinogenov: »Kisunokám« című színművének előadásával vettek részt a vasas-színjátszók budapesti bemutatóján. Az előadás megérdemelten nagy sikert aratott, a gyorsan pergető jelenetek, az egyöntetű rendezés, a plasztikusságra törekvő színészi játék, s néhány egészen különös alkítás, mint például dr. Kriskó László (Okajomov), Németh József (Leonid Boriszovics) és Rozsos Ilonáé (Máza) arról tanúsították, hogy a színjátszó csoport már kinőtte a gyermekcipőt s

egy diáklány, kék mint műkedvelő színészek találkoznak a színpadon, ez jellemzi talán legjobban azt a baráti egyetértést, mely lehetővé tette, hogy e csoport legjobb útton haladjon.
D. S.

III.

A múlt század brokátos, csillogó polgári világának jellegzetes alakjait keltették életre a Danuvia kultúrotthonának színpadán az Egyesült Izzó színjátszói, vasárnap este. Életre keltették ezeket a figurákat: úgy szereztek, sirtak, nevettek, toporékolak és képmutakodtak, ahogy hajdan Csiky művészi mozaikba rakta az akkori valóságot, a Buborékok-ban.

Élettel, atmoszférával lenge körül juttatottak, szorgalmuknak és hozzáértésüknek volt köszönhető, hogy egy percre sem zökkentették ki a nézőt ebből a légkörből. A sajnálatosan gyér — alig 200—250 fős (de lelkes) nézőközönség sokat tapsolt a főszerepet ala-

A Soproni Lakatosárugyár Schiller »Armany és szerelem« című drámájának adta elő a »Vasas-fesztiválban. Kőrösi Jenő és Försner Eva, a gyár dolgozói, az előadás egyik jelenetében

egyike legjobb színjátszó csoportjainknak.

II.

Jóformán még ki sem ürült a pesterzsébeti Vasas-kultúrotthon nagyterme, néhány órával ezelőtt még a békéltetési nyereségeinek a sorolása folyt a színpadon, s a színpadok között már ott sürgölődtek néhányan a Köbnyai Szerszámgépgyár színjátszó közül. Izgatottan készülődtek Soós György »Pettyes« című színművének húszegynéhányadik előadására. Stíft Emil, Pettyes alakítója, s a darab rendezője úgy lépett most is színpadra, mintha először állna a közönség előtt, pedig jó néhány ember szívét belepotta már Pettyes kedves alakját. Műkedvelő színházak ritkán kapnak vastapost, s ezen az előadáson mintha a színpadon felénk áradó közvélemény minden gátlást feloldott volna, sokszor csattant fel a nyíltzsinórt vastaps. Villers Marika kedves alakítása méltó párja Stíft Emil Pettyesének. Egy vasesztengályos és

kító raktári munkásnak: Blasovszki Lászlónak és feleségének, Solmal Ignác és neje: Szidónia szerepében. Az első felvonás után — a dráma lefolytatását követve — találtak egy-egy hangot megfelelő hangra. A feddhetetlen jellemű Rábai Miklós és pompaképző felesége sokszínű szerepében másik üzemi házaspár: Ipacs Pál, ötszörös sztahanovista szerszámkészítő és felesége — aki mérőn a gyárban — igyekezett megbirkózni feladatával. Vászary Lajos anyagbeszerző temperamentumosan, de sikerült mértékárassal formálta meg a rokonzenves, széles gesztusú Marosán Demeter. Meglátászt az előadáson a rendezőnek: Márkus Ferencnek, a Nemzeti Színház tagjának kezényoma. A bemutatott óta másodszer játssza a Buborékokat az 1954 óta megszokavácsolt, 35 tagú csoport. Megérdemelt volna gondosabb szervezést: sokkal több nézőt. Sajnos, a jelenlévők egy részét csak az előadás utáni tánc vonzotta.
H. T.

Készülődés az Egyesült Izzó színjátszók előadásán: Sándor Károly műszerekkel, mint ügyelő, Fischer Tibor raktáros, mint díszletész, és Sebestény Imre villanyezős, mint színész, összeállítják a kullázkát Csiky Gergely »Buborékok« című színművének előadásához

Utolsó simítások a színpadra lépés előtt: Kollár Júlia, az Egyesült Izzó labordnő, Gáspár Zsuzsanna alakítja a Csiky-színház előadásán. Az öltözék előtt Németh László, a kultúr-ház gondnoka, sminkmesterei művészeiben végzi az utolsó ecsetvonásokat...

A ROMÁN FILMHÉT Köszöntése

Jelenet a »Kürtös unokája« című román filmből

Román filmhetet tartunk — a két baráti ország kulturális kapcsolatainak elmélyítését szolgálja ez az ünnepi alkalom. Lehetőseget ad nem csupán arra, hogy megismerkedjünk szomszédunk új filmalkotásaival, hanem arra is, hogy visszapillantva a román filmgyártásnak a felszabadulás óta megtett útjára, lássuk legalább fővonásaiban azt a gyors ütemű fejlődést, amely a szinte semmiből megteremtett román film-művészetet jellemzi.

A felszabadulás előtt nem volt román filmgyártás. Ma Európa legmodernebb filmvárosa épül és már csaknem készen áll a Román Népköztársaságban. A Bukaresttől mintegy 28 kilométernyire lévő bufteai filmgyár-kombináthoz több ezer lakásos, összkomfortos lakótelep is épült. A szovjet tervező mérnökök rendkívül ötletesen konstruálták meg egy gyönyörű tó partján a bufteai filmgyárat: a műtermek, ruhatarak, öltözők, a forgatócsoportok helyiségei, az éttermek és műhelyek elhelyezkednek módja, általában az egész tervező és kivitelező munka nagyvonalúsága jelentős gyártási kapacitást biztosít ennek a filmvárosnak. A gyáron belül külön üzem gondoskodik a műszaki segédesszökök, (a felvételekhez használatos forgódaruk, lámpák, sinek stb.) előállításáról, s a műtermekben a világ legmodernebb külföldi felvevőgépeivel dolgozhatnak.

Mindazek kitűnő anyagi-technikai alapot biztosít a következő évek és évtizedek alkotó munkájához. De ugyanilyen nagyvonalú, előrelátó gondoskodás jellemzi a filmgyártás káderének nevelését is. A szovjet ösztönzések széles rendszere és a Bukarestben létesült önálló Filmművészeti Főiskola működése biztosítja, hogy néhány esztendő múlva már messzeemenő kihasználható lesz a bufteai filmgyár nagy kapacitása. Több hónapos tanfolyamokon képezik ki a filmgyár dolgozóit is, ami a készülő filmek technikai színvonalára szempontjából sokat jelent.

A technikai, káderellátási és művészi tervek természetesen csak a következő évek során hozhatják meg gyümölcseit, de a filmhéten bemutatott »A kürtös unokája« című kétrészes film már témaválasztásának igényességével is előre, a román film-művészet virágzó korszaka felé mutat. Amikor sok szeretettel köszöntjük a Román Filmhetet, annak a reményünkkel is kifejezést adunk, hogy az eddigi és a filmhéten bemutatott román filmek után mindgyakrabban találkozzunk majd közönségünk a hatalmas bufteai filmvárosból kikerülő, művészi színvonalban mindmagasabbra emelkedő új alkotásokkal.

A »Pinkadás« című román film egyik jelenete

Újra itt van a Busch-cirkusz

Autók száguldoznak a fővárosban, oldalukon plakátok öles betűkkel, és hangszórók is messze hirdetik, hogy újra itt van a Német Demokratikus Köztársaság világhírű cirkusza. A Lenín körút és a Rákóczi út találkozásánál felhívja a forgalmi lámpa nemcsak a járműveknek jelez tilosát — megfőténik, hogy lomhán mozgó többszámú elefántoknak is. A körút egyik nagy plakátját vérszomjas órástígriss és szelidnészű barnamedve őrzi. Igaz, csak papírból vannak ezek a vadállatok, de azért ember legyen a talpán, aki vártalanul rájukpillantva meg nem leled.

A nagy reklámozás — ha nekünk kissé szokatlan is — arányban áll azzal, amit ajánl. Már az elmúlt szezonban is igen jó emlékeket hagyott maga után ez a cirkusz. Most azzal az ígérettel hívja előadásra a közönséget, hogy az előzőnél is jobb, színvonalasabb műsorral gondoskodik. S valóban: cirkuszmozir ez a javából, lélegzetelállítóan izgalmas artistamutatóványok nyűgözik le a nézőket; az állatidomításnak pedig olyan

produkcióit láthatjuk, amelyek szinte páratlanok az artistaművészetek ebben a nagy bátorágot, vadidegeket igénylő ágában.

Ez utóbbiak, az állatidomítás számai alkotják a műsor nagyobbik részét. Lovakat látnak, nagykutak és egészen aprókat, amint pontosan egyszerű fordulnak, ágakodnak hát-só lábakra, ülnek és fesszenek, aztán tevék, majmok, oroszlánok, tigrisek, elefántok mutatják be mindazt, amire páratlan türelemmel szoktatták őket az ember. Ki hinné, hogy még a néhánymázsás dísnő is idomítható? Pedig igaz: a Busch-cirkusz egyik rendkívül mulatságos száma bizonyítja.

Elégedett, jökövű emberek távoznak a három- és félórás műsor után a Fővárosi Negycirkusz jó futóit nézőteréről. Úgy látszik, hogy immár veterán érvényesen beletartoznak a szórakozásaink körébe a cirkusz is. S hogy ez az új téli szórakozás igazán jó legyen, arról ebben az évben másodsor is a Busch-cirkusz gondoskodik a legjobb porondhágyományokhoz méltó kitűnő műsorával.
K. L.

Klubkiállítások

Ritka ember dicsekedhetik azzal, hogy a kép vagy a szó művészi értékét már első pillanatra meg tudja ítélni. Egyik embernek több, másiknak kevesebb idő kell ahhoz, hogy egy mű értéket — sőt hibáit is — meglássa. A műremeknek éppen az a tulajdonsága, hogy minél többször látjuk, annál több szépséget fedezünk fel benne. A műgyűjtő sokszor áldozatokkal járó szenvedélyt építi az a szellemi öröm indokolja, amelyet a művekkel való együttélés okoz. Manapság — a műzeumokon, kiállítási termeken kívül — a Társadalmi és Természettudományi Ismeretterjesztő Társulat kiterjedt klubhálózata egyre szélesebb rétegeknek nyújt alkalmat — kiállítások rendezésével — képzőművészeti kultúrát elmélyítésére.

A Múzeum utcai Kossuthklub Pór Bertalan 75 éves születésnapja alkalmából a mester több évtizedes munkásságának kis, — de az egészre rendkívül jellemző részleteként — az ónarcoképet ragadta ki és azokat mutatja be. A Bem-rakparti Eötvös-klub művészeti tanácsa — ügylátszik — olyan gyakorlatot igyekszik kialakítani, hogy egymáshoz közelálló művészek, barátai kollektívák munkáit állítsa ki egymásután. Most hat fiatal festő: Bod László, Bornemissza László, Böhm Lipót, Jánosy Ferenc, Nuriánsz Zoltán, Sugár Gyula és két szobrász: Megyeri Barna és Wagner Nándor műveiből rendezett rendkívül tanulságos kiállítást tágas, dunaparti helyiségeiben. A klubkiállítások kulturális jelentősége országos viszonylatban is egyre növekszik. Legutóbb Hódmezővásárhelyen, az ottani Eötvös-klubban rendezett kiállítást láttam. A klubban éppen a nagy évi kiállítást és a művésztelep kérdéseit megvitató ankét folyt s az egyik felszólaló arról beszélt, hogy a klub vezetősége mindig örömmel látja vendéglátó kiállítást szándékozó művészeket. Ezt megelőzően

a tatabányai TTIT-klubban tapasztaltam, hogy a közönség a szöpen, barátságosan rendezett klubban olyasféle intim közelségre kerül a képekkel, mint odahaza a lakásban. Ez az intim közelség szinte észrevetetlenül hat: neveli, fejleszt az emberek ízlését, kultúráját. A Klubkiállításokból maga a művész is sokat tanulhat: látja, miképpen hatnak művei a mindennapi életben az emberek tanulásra, szórakozásra közben. A kiállítások rendezői azonban jobban ügyeljenek arra, hogy csak oda helyezzenek képeket, szobrokat, ahol a klub-entérieur különben is megkívánja. Még akkor is, ha ez fokozottabb selejtezésre készült. Zsúfolt, képraktárszerű helyiségekben a klubvendégek nem érzik jól magukat. Az a vendég azonban, akit a klubban jól elrendezett, szép alkotások fogadnak, az mindig szívesen — mint második otthonát — keresi fel klubját. Ilyenformán művészi közönség, sőt maga a klub is nyer a kiállításokkal s ez végeredményben a magyar kultúra egészét gazdagítja.

Péter Imre

„SZABADSÁG“

címmel megjelent a Magyar Önkéntes Honvédelmi Szövetség új képes hetilapja. Az első szám sok érdekes cikket és képet közöl az aktuális politikai és kulturális kérdésekről. Kritikákat ad a lap színházi- és filmbemutatókról, riportokba ismerteti a honvédség életét és bőségesen foglalkozik a sportoló ifjúság problémáival, az aktuális sporteseményekkel.

Indulása alkalmából jókívánságunkat küldjük lap-társunknak, a »Szabadság«-nak, és reméljük, hogy eredményes munkával rövidesen megnyeri az olvasótömegek tetszését.